

Avfallshantering

1. Allmänt

Denna rekommendation avser i första hand hantering av avfall som uppstår vid fogningsarbete. För PCB-haltigt avfall gäller särskilda regler som beskrivs i "Sanera PCB-haltiga fogar", ett kompendium som används vid utbildning i PCB-sanering. Det finns dock anledning att beröra fogavfall med låga PCB-halter under 0,005 % (50 ppm) (Se nedan)

2. Bakgrund

I största möjliga mån skall allt avfall återvinnas i någon form. För många restprodukter från fogning och olika tömda förpackningar är det främst återvinning av energi genom förbränning som kommer ifråga.

Sedan 2002 är det förbjudet att lägga utsorterat, brännbart avfall i deponi. Detta avfall skall gå till förbränning! Detta regleras i Avfallsförordningen 2011:927 §14 (14 § *Brännbart avfall skall förvaras och transporteras bort skilt från annat avfall*) och i Deponeringsförordningen 2001:512 §§ 9-10 (9 § *Utsorterat brännbart avfall får inte deponeras. 10 § **Organiskt avfall får inte deponeras.***)

Se även förordningen (2001:512) om deponering av avfall, Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2004:10) om deponering, kriterier och förfaranden för mottagning av avfall vid anläggningar för deponering av avfall samt Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (NFS 2004:4) om hantering av brännbart och organiskt avfall.

I kommuner där det inte finns någon avfallsförbränningsanläggning förekommer fortfarande dispenser från deponeringsförbudet, kolla med miljökontoret.

De olika typer av avfall från nyfognings- och renoveringsarbete som behandlas i denna rekommendation är följande:

1. Tömda fogmassepatroner och påsar
2. Tömda primerförpackningar
3. Fogmasseförpackningar med restinnehåll
4. Primerförpackningar med restinnehåll
5. Rester av bottningslist
6. Fogskum och tömda fogskumsburkar
7. Fogmasserester med låg halt av PCB <50 ppm

3. Olika typer av fogmassor som kan behöva hanteras som avfall:

- Oljebaserade fogmasserester
- Polyuretanbaserade fogmasserester
- MS-baserade fogmasserester
- Silikonbaserade fogmasserester§
- Akrylbaserade fogmasserester (Lösningsmedels- och vattenburna)
- Asbesthaltiga fogmassor

(Se även punkt 5 ”**Tumregel för att bestämma vad som är av farligt avfall**” nedan)

Fogavfall med PCB-halt understigande 0,005% (50 ppm)

Fogmasserester som innehåller PCB (över 0,005% - dvs 50 ppm) har avfallskod 17 09 02*. Sådant avfall ska bortskaffas ur kretsloppet och får inte återvinnas. Endast SAKAB i Kumla har tillstånd att sluthantera och destruera PCB-haltigt avfall. När man vid provtagning för misstänkt PCB-halt får laboratoriesvar att fogmassan (oftast kontaminerad fogmassa som sitter där det en gång suttit PCB-haltig massa) innehåller PCB i halter understigande 0,005% (50 ppm), innebär detta att avfallet får avfallskod 17 09 04 och saknar asterisk (*) i bilaga 2 till Avfallsförordningen. (Asterisk innebär att avfallet klassas som Farligt avfall. **nya Förordningen om PCB, SFS 2007:19**, slår fast i Definitioner § 3, punkt 6, att PCB-haltig produkt är varje blandning med en total halt av olika pcb:er överstigande 0,0050 viktprocent (50 vikt-ppm)

Bilaga 4, Avfallsförordningen(2011:927): Avfall utan asterisk är icke farligt, ”vanligt”, avfall. Fogmasserester med PCB-halter under 50 ppm har alltså EWC-kod 17 09 04 och skall således gå till förbränning som vanligt brännbart avfall.

Fogskum

Bortskurna fogskumsrester och fogskum som uppkommer vid rivning skall idag förbrännas. Uthärdat fogskum klassades tidigare som vanligt avfall och fick enligt Hårdplastkungörelsen läggas på vanlig deponi under förutsättning att bränning inte kom i fråga. Anledningen till att förbränning inte fick ske var risken för ofullständig förbränning vid för låg temperatur med oönskade biprodukter (bl.a. cyanväte!) Nu när det finns krav på att allt brännbart avfall ska förbrännas får man inte längre lägga fogskum på deponi.

Tömda fogskumsburkar klassas som farligt avfall. Privatpersoner får lämna tomma fogskumsburkar och andra aerosolförpackningar på miljöstationerna. Företag får dock inte utnyttja de vanliga miljöstationerna utan skall lösa sina avfallsproblem på annat sätt.

Vissa kommuner har numera infört ett system där företag får lämna farligt avfall och dessa mängder räknas av från ett kort som företaget får. Kolla lokalt vad som gäller!

Problemet med fogs-kumsburkar är dels restinnehåll och dels att det är trycksatta förpackningar. I en del kommuner accepteras att man punkterar burkarna och låter ev. restinnehåll härda ut och därefter hanteras de tomma burkarna som metallavfall. Det är dock inte alla kommuner som tillåter detta eftersom det beror på hur den enskilda kommunen betraktar eventuella rester inuti burkarna.

Ett fungerande system är det som bl.a. används i Västsverige genom återvinningsföretaget Renova. Farligt avfall av olika typ eller avfall som är svårbestämda får avfallskod 20 01 99, Andra fraktioner. Dessa kan lämnas i det s.k. LOTS-systemet som är ett retursystem med behållare som hämtas av återvinningsföretaget. I dessa behållare kan man lägga tomma fogs-kumsburkar, rester av primer i sin förpackning, färg osv. Kostnaden för denna hantering ligger i nuläget (feb 2007), på 10,90 / kg plus transport. Detta ger en kostnad per tom fogs-kumsburk på ca. 2-2,50 kr/st. Den egna hanteringskostnaden om kommunen godkänner punktering och tömning torde hamna ganska nära den summan.

Ett annat system administreras av SAKAB. Om entreprenören själv lämnar sina tomma burkar hos någon av SITA:s återvinningsstationer kostar destruktionsen av dessa hos SAKAB 6:00 kr/kg. Tillkommande kostnader är transport från avlämningsstationen till SAKAB. (Exempel: transport från Stockholm till Sakab i Kvarntorp är ca 1:00 kr/kg) Kostnaden för denna hantering blir ca. 7:00 kr/kg vilket motsvarar ca 0:90-1:00 kr/skumburk. Notera att den som på detta sätt transporterar farligt avfall som **uppkommer i den egna verksamheten** till återvinningsstation och inte har transporttillstånd för farligt avfall, skall göra en **anmälan** om sådan transport till länsstyrelsen i hemlänet. Detta stadgas i Avfallsförordningen 2001:1063 § 34 1:a stycket. Denna anmälan kostar 220 kr (feb 2007) och gäller i fem år. Anmälan görs på blankett ” **Anmälan om transport av farligt avfall som inte är tillståndspliktig**” och kan hämtas på resp. Länsstyrelsens hemsida

Asbesthaltigt avfall är inte farligt avfall om det är bundet i form av eternitplattor eller annat cementbundet material. Sådant avfall får läggas i deponi som har tillstånd för detta. Asbesthaltiga fogmassor blir mer problematiska. Om fogmassan har asbesthalt som är högre än 0,1 % (och det har alla fogmassor där man tillsatte asbest som armering) blir de klassade som farligt avfall men kan inte med automatik läggas på deponi eftersom de kan innehålla andra farliga organiska föreningar. Rådgör med kommunens miljökontor i det enskilda fallet

4. Generella regler för avfallshantering vid arbete på byggplats

Diskussion uppkommer ofta gällande avfallshanteringen på byggplatsen. En vanlig invändning är att fog/saneringsentreprenören inte får kasta något på byggplatsen utan skall ta allt avfall med sig därifrån. Detta är en övertolkning på vad som är farligt avfall och strider dessutom mot överenskomna regler i ABU-04. Det står i punkt 28c:

*”Entreprenören tillhandahålls uppsamlingsställe för avfall invid byggnad och vid verkstadsbod samt bortforsling av avfall. Entreprenören svarar dock för omhändertagande och bortforsling av **eget farligt avfall**. (se avsnitt om fogs-kumsburkar)*

Entreprenören rengör eget arbetsställe och renhåller efter eget arbete. Vid rengöring och renhållning används anvisade uppsamlingsställen för avfall.”

Man måste dock hålla i minnet att ovan nämnda punkter får förhandlas bort om beställaren så önskar. Flera stora aktörer på byggmarknaden har satt i system att förhandla bort rättigheten till sophantering i avtal. Entreprenören kan därför i sitt anbud påpeka att anbudssumman förutsätter att ABU i alla delar tillämpas.

5. Egenskaper som gör att avfall klassificeras som farligt

(Bilaga 3 Avfallsförordningen, 2011:927)

Denna bilaga tar upp de olika sätt på vilket avfall kan vara farligt. Se exempel nedan på de egenskaper som kan komma ifråga när det gäller fogmasserester (ohärdade, icke torkade):

H 3-A Mycket brandfarligt

H 3-B Brandfarligt

H 5 Hälsoskadliga: ämnen och preparat som vid inandning eller upptag genom huden kan medföra begränsade hälsoskador

H 13 Ämnen eller preparat som på något sätt, efter omhändertagande, kan ge upphov till ett annat ämne t.ex. lakvätska som har någon av de egenskaper som ovan uppräknats.

H 14 Ekotoxiskt: ämnen och preparat som omedelbart eller på sikt innebär risk för en eller flera miljösektorer.

Tumregel för att bestämma vad som är farligt avfall:

*Farligt avfall: Produkter som på något sätt är klassade som hälsoskadliga, frätande, irriterande eller miljöskadliga och har sådan märkning. Klassade, märkta produkter som **härddar** blir genom härddningen förvandlade till vanligt avfall*

När fogmassor är uthärdade eller har torkat, saknar de generellt de egenskaper som i ohärdat tillstånd gör dem farliga. De punkter som angivits ovan gäller därför BARA flytande fogmasse- och primerrester i sina förpackningar. Uthärdat fogmasseavfall från rivning och omfogning klassas som vanligt avfall och SKA förbrännas. Med undantag för asbesthaltiga fogmassor får de därför slängas i behållare för brännbart avfall. Även ohärdade massor kan i de flesta fall förbrännas men det finns olika tolkning i olika län ur dessa skall hanteras. Var uppmärksam på att det alltid är en operativ tillsynsmyndighet som har sista ordet. Den som är missnöjd med beslut som fattats av lokal miljömyndighet kan överklaga detta beslut hos Länsstyrelsen. Man skall dock i det sammanhanget vara medveten om att det tar tid och kan bli dyrbart pga. höga juristkostnader...